

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag
www.rechtspraak.nl

datum 8 mei 2024
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
cc De minister voor Rechtsbescherming
onderwerp Advies ontwerp besluit en regeling versterking regie
volkshuisvesting

Geachte heer De Jonge,

Bij brief van 12 maart 2024, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het besluit versterking regie volkshuisvesting (het 'Besluit') en de regeling versterking regie volkshuisvesting (de 'Regeling').

HET BESLUIT EN DE REGELING

De Raad heeft op 5 april 2023 een [advies](#) uitgebracht over het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting (hierna: het Wetsvoorstel). Met het Wetsvoorstel wordt beoogd te voorzien in de wettelijke vertaling van het hernemen van regie op de volkshuisvesting door overheden en in de daarvoor benodigde bestuurlijke instrumenten en financiële instrumenten. Het biedt nieuwe instrumenten en maakt bestaande instrumenten uit onder meer de Omgevingswet toepasbaar op de volkshuisvesting. Voor een korte weergave van de inhoud van dit Wetsvoorstel wordt verwezen naar dit advies.

Het Besluit en de Regeling geven nader invulling aan dit Wetsvoorstel. Het Besluit wijzigt het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015 en het Omgevingsbesluit. De Regeling bevat een nadere uitwerking van de regels betreffende urgent woningzoekenden en wijzigt de Omgevingsregeling en de Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 mei 2024
pagina 2 van 4

ADVIES

Vooraf

De Raad verwijst allereerst naar hetgeen hij eerder heeft opgemerkt over het Wetsvoorstel in zijn advies van 5 april 2023 en dit advies wordt voor zover nog relevant als hier herhaald beschouwd.

In dit advies is onder meer opgemerkt dat de Rechtspraak als uitgangspunt rechtspraak in twee feitelijke instanties hanteert. Daarbij is de volgende passage opgenomen:

“De Raad onderkent het belang dat dergelijke projecten op redelijke termijn gerealiseerd kunnen worden. Tegelijkertijd is ook in die gevallen een deugdelijke rechtsbescherming geboden en is het moeilijk uit te leggen waarom een burger voor minder zwaarwegende maatschappelijke belangen wel in twee instanties mag procederen. Daarbij mist de Raad de onderbouwing dat met deze wijziging ook daadwerkelijk sprake zal zijn van een wezenlijke versnelling.”

Uit onderzoek van de universiteit van Groningen² blijkt dat tegen besluiten over het verlenen of weigeren van omgevingsvergunningen ter zake van woningbouwprojecten waartegen beroep in twee feitelijke instanties openstaat, naar schatting in 30 procent van de zaken wordt doorgeprocedeerd tot aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit geldt ook voor woningbouwprojecten van meer dan 12 woningen. Dit wil zeggen dat in 70 procent van de zaken niet wordt doorgeprocedeerd tot aan de Afdeling.

In de Nota van Toelichting (hierna NvT) bij het Besluit³ wordt opgemerkt dat de haalbaarheid van de uitspraaktermijn van zes maanden bij de Afdeling een serieus aandachtspunt is en dat voor de 70 procent van de zaken die niet in hoger beroep gaan de aanwijzing kan leiden tot een minimale vertraging van 1 maand. Dit gezien de gemiddelde doorlooptijd van 14 maanden bij de Afdeling en van 13 maanden bij de rechtbanken aldus de NvT (zie noot 3). In het hiervoor genoemde onderzoeksrapport wordt gemeld dat de gemiddelde doorlooptijd van een procedure over een woningbouwproject bij de Afdeling in de eerste helft van 2023 was opgelopen tot 17 maanden.⁴

De Raad maakt van de gelegenheid gebruik om te wijzen op het Jaarverslag 2023 van de Raad van State.⁵ Daarin wordt opgemerkt dat de gemiddelde doorlooptijd van zaken stijgt. Dit wordt veroorzaakt door de stijgende moeilijkheidsgraad van veel zaken en is ook het gevolg van een groot tekort aan juristen bij de directe Bestuursrechtspraak.

De Raad verzoekt in de NvT aandacht te besteden aan het voorgaande en duidelijker te maken in hoeverre er tijdswinst is te behalen door de aanwijzing.

De Regeling

In artikel 3 van de Regeling is onder meer bepaald dat het college een aanvraag van een

² A.T. Marseille, Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep Staatsrecht, Bestuursrecht en Bestuurskunde De consequenties van de wijziging van rechtsbeschermingsprocedures over woningbouwprojecten, 24 november 2023

³ Zie blz 51 NvT bij het Besluit

⁴ Zie paragraaf 5.4 op blz 18

⁵ [Jaarverslag 2023 - Jaarverslag 2023 \(raadvanstate.nl\)](https://www.raadvanstate.nl/jaarverslag-2023)

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 mei 2024
pagina 3 van 4

woningzoekende als bedoeld in artikel 12, derde lid, onderdelen a tot en met i, van het Wetsvoorstel voor indeling in een urgentiecategorie, kan afwijzen indien het aan de aanvraag ten grondslag liggende huisvestingsprobleem is ontstaan als gevolg van huisuitzetting in de twaalf maanden voorafgaand aan de aanvraag door overlast, fraude of criminele activiteiten die zijn veroorzaakt door de aanvrager of een lid van diens huishouden.

De Raad merkt op dat deze bepaling ruim is geformuleerd. Hierdoor wordt niet duidelijk wat onder fraude wordt verstaan, welk causaal verband wordt vereist en of het lid van het huishouden dat de uithuiszetting heeft veroorzaakt nog altijd lid van het huishouden moet zijn. Indien iemand zijn huis is uitgezet omdat de huur niet betaald kan worden omdat een uitkering of toeslag is teruggevorderd in verband met 'fraude', valt dat dan ook onder deze Regeling? Of wordt onder fraude andersoortig handelen begrepen? Of moet het causale verband directer zijn? Om onduidelijkheden in de uitvoering en daardoor onnodige procedures te voorkomen adviseert de Raad om de tekst of de NvT op dit punt te verduidelijken.

Wat betreft het lid van het huishouden komt de vraag op of in de situatie dat de ex-partner die met zijn gedrag de huisuitzetting heeft veroorzaakt de reden kan zijn om geen urgentie te verkrijgen. Met name als de overlast (reden voor geen urgentie) samenhangt met huiselijk geweld (reden voor urgentie) kan dit volgens de Raad een erg wrange uitkomst zijn. Gelet op het voorgaande wordt geadviseerd om in de toelichting te benadrukken dat het om een 'kan'-bepaling gaat en dat per geval zal moeten worden afgewogen of toepassing aan deze uitsluitingsgrond moet worden gegeven.

In artikel 5 van de Regeling worden nadere voorwaarden gesteld aan woningzoekenden als bedoeld in artikel 12, derde lid, onderdeel b, van het Wetsvoorstel om in ieder geval in aanmerking te komen voor indeling in een urgentiecategorie. Het tweede lid van dit artikel schrijft voor dat in de gemeentelijke verordening wordt geregeld hoe kan worden aangetoond dat aan het eerste lid is voldaan. De Raad betwijfelt of 'aantonen' hier de juiste bewijsmaatstaf is. Dit legt de in het bestuursrecht zwaarst mogelijke bewijslast op betrokkene terwijl de meest gebruikelijke, lichtere maatstaf die van 'aannemelijk maken' is. Verder vraagt de Raad zich af waarom de mogelijkheden voor bewijsvoering in dit geval moeten worden vastgelegd in de verordening. Mogelijk kan dit ook aan de praktijk worden overgelaten. De Raad adviseert de voorgaande punten aan te passen dan wel in de NvT te verduidelijken.

WERKLAST

Het Besluit en de Regeling hebben gevolgen voor de werklast van de Rechtspraak. In de bijbehorende NvT bij het Besluit is aangegeven dat uit het hiervoor genoemde onderzoek (zie noot 2) blijkt dat wanneer woningbouwprojecten van twaalf of meer woningen worden aangewezen waarop de procedurele versnellingen van toepassing zijn, dit naar verwachting tot een toename van 39 zaken per jaar bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zal leiden. De toename bij de Afdeling zal in beginsel hetzelfde aantal zijn als de afname van beroepszaken bij de rechtbanken. De raming van de werklastconsequenties gaat daarom uit van een daling van 39 beroepszaken in eerste aanleg.

Totale werklastconsequenties van het Besluit en de Regeling: een daling van 358.850 euro jaarlijks.

CONCLUSIE

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 mei 2024
pagina 4 van 4

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Besluit en de Regeling. Zij stuiten in hun huidige vorm echter op een aantal bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Besluit en de Regeling op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken dan wel aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Besluit of de Regeling op belangrijke onderdelen worden gewijzigd, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Ook eventuele nadere regelgeving met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Henk Naves
Voorzitter Raad voor de rechtspraak